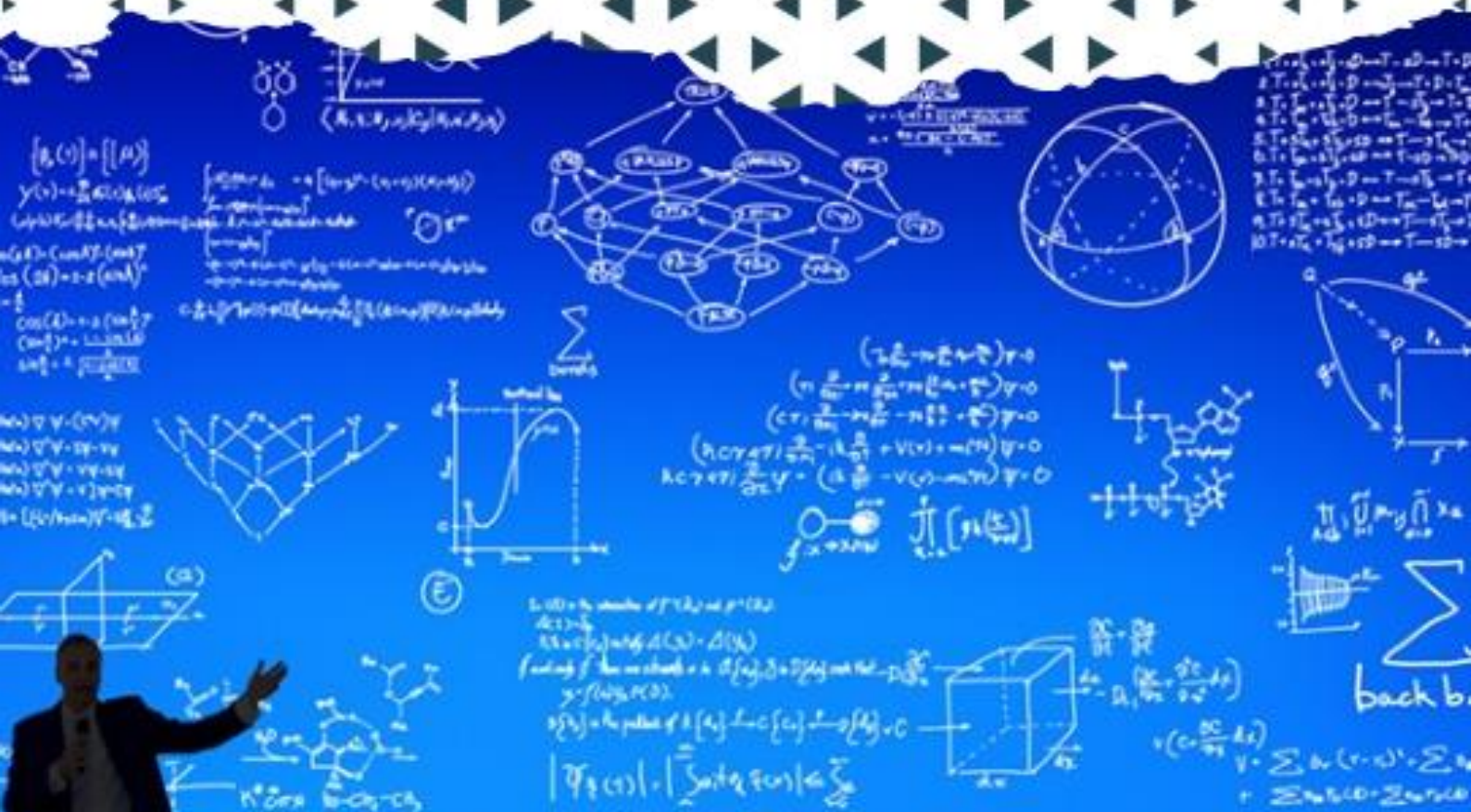

INNOVATIVE WORLD
Ilmiy tadqiqotlar markazi

ZAMONAVIY ILM-FAN VA TA'LIM: MUAMMO VA YECHIMLAR ILMIY-AMALIY KONFERENSIYA

Google Scholar doi

zenodo

OpenAIRE

+998335668868

<https://innoworld.net>

2025

**«INNOVATIVE WORLD» ILMIY TADQIQOTLARNI QO'LLAB-
QUVVATLASH MARKAZI**

**«ZAMONAVIY ILM-FAN VA TADQIQOTLAR: MUAMMO VA
YECHIMLAR» NOMLI 2025-YIL № 5-SONLI ILMIY, MASOFAVIY,
ONLAYN KONFERENSIYASI**

**ILMIY-ONLAYN KONFERENSIYA TO'PLAMI
СБОРНИК НАУЧНЫХ-ОНЛАЙН КОНФЕРЕНЦИЙ
SCIENTIFIC-ONLINE CONFERENCE COLLECTION**

Google Scholar

ResearchGate

zenodo

ADVANCED SCIENCE INDEX

Directory of Research Journals Indexing

www.innoworld.net

O'ZBEKISTON-2025

**TALABALARNING RAQAMLI MADANIYATINI RIVOJLANTIRISHDA
AXBOROT-KOMMUNIKATSIYA TEXNOLOGIYALARINING O'RNI****Ne'matjonov Mirzarahmon**

Fargona davlat texnika universiteti

Axborot texnologiyalari va telekommunikatsiyalari fakulteti

77-25 DI guruh talabasi

Annotatsiya. Mazkur ilmiy maqolada oliy ta'lim muassasalarida tahsil olayotgan talabalarning raqamli madaniyatini shakllantirish va rivojlantirish jarayonida axborot-kommunikatsiya texnologiyalarining pedagogik ahamiyati keng tahlil etilgan. Raqamlashtirish sharoitida ta'lim jarayonining mazmuni va shakli tubdan o'zgarib, talabalardan raqamli savodxonlik, axborot bilan ishlash madaniyati, internet muhitida xavfsiz va mas'uliyatli faoliyat yuritish ko'nikmalarini talab etmoqda. Maqolada elektron ta'lim resurslari, masofaviy ta'lim platformalari, raqamli pedagogik vositalar va interfaol texnologiyalarning talabalarning mustaqil ta'lim olish, tanqidiy fikrlash hamda ijodiy salohiyatini rivojlantirishdagi imkoniyatlari yoritilgan. O'tkazilgan tahlillar axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan maqsadli va samarali foydalanish talabalarning raqamli madaniyatini yuksaltirishda muhim omil ekanini ko'rsatadi.

Kalit so'zlar: raqamli madaniyat, axborot-kommunikatsiya texnologiyalari, raqamli savodxonlik, elektron ta'lim, masofaviy ta'lim, oliy ta'lim.

Abstract. This scientific article analyzes the pedagogical significance of information and communication technologies in the process of forming and developing digital culture among students of higher education institutions. In the context of digitalization, changes in the content and organizational forms of the educational process require students to possess digital literacy, information management skills, and the ability to engage safely and responsibly in the online environment. The article highlights the potential of electronic educational resources, distance learning platforms, digital pedagogical tools, and interactive technologies in fostering students' independent learning, critical thinking, and creative abilities. The research findings indicate that the purposeful and effective use of information and communication technologies is a key factor in enhancing students' digital culture.

Keywords: digital culture, information and communication technologies, digital literacy, e-learning, distance education, higher education.

KIRISH. Bugungi kunda jamiyatning ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishi, ilm-fan va ishlab chiqarish sohalarida yuz berayotgan tub o'zgarishlar axborot va raqamli texnologiyalar bilan bevosita bog'liqdir. Raqamli texnologiyalarning jadal sur'atlarda rivojlanishi natijasida global axborot makoni shakllanib, inson faoliyatining barcha jabhalarida, xususan, ta'lim tizimida yangi talab va yondashuvlar yuzaga kelmoqda. Oliy ta'lim muassasalarida axborot-

kommunikatsiya texnologiyalarini keng joriy etish ta'lim jarayonining samaradorligini oshirish, bilimlarni uzatish va o'zlashtirish mexanizmlarini takomillashtirish bilan birga, talabalarning mustaqil fikrlashi va o'quv faoliyatini tashkil etish usullarini ham tubdan o'zgartirmoqda. Raqamlashtirish jarayoni sharoitida zamonaviy mutaxassisdan nafaqat kasbiy bilim va malakalar, balki raqamli savodxonlik, axborot bilan ishlash madaniyati, internet tarmog'ida xavfsiz va mas'uliyatli faoliyat yuritish ko'nikmalariga ega bo'lish talab etilmoqda. Shu nuqtai nazardan, "raqamli madaniyat" tushunchasi bugungi ta'lim tizimida muhim ilmiy-pedagogik kategoriya sifatida e'tirof etilmoqda. Raqamli madaniyat shaxsning raqamli texnologiyalardan ongli va samarali foydalanish qobiliyatini, axborotni tanqidiy tahlil qilish, baholash va undan oqilona foydalanish kompetensiyalarini o'z ichiga oladi. Bundan tashqari, raqamli madaniyat shaxsning raqamli muhitdagi xulq-atvori, muloqot etikasi, shaxsiy ma'lumotlarni himoyalash hamda axborot xavfsizligini ta'minlash masalalari bilan ham chambarchas bog'liqdir. Oliy ta'lim tizimida ushbu kompetensiyalarni shakllantirish, ayniqsa, yoshlarning axborot oqimida to'g'ri yo'nala olishi va salbiy ta'sirlardan himoyalaniishi nuqtai nazaridan muhim ahamiyat kasb etadi. Shu sababli, talabalarning raqamli madaniyatini shakllantirish va rivojlantirishda axborot-kommunikatsiya texnologiyalarining pedagogik imkoniyatlarini o'rganish, ularni ta'lim jarayoniga maqsadli va samarali tatbiq etish masalalarini ilmiy jihatdan tahlil qilish dolzarb vazifalardan biri hisoblanadi. Mazkur maqolada aynan ushbu masalalar yoritilib, raqamli ta'lim vositalarining talabalarning bilim olish faoliyatiga ta'siri tahlil qilinadi.

Raqamli madaniyat tushunchasining mohiyati

Raqamli madaniyat shaxsning raqamli texnologiyalar bilan ishlashdagi bilim, ko'nikma va qadriyatlar majmuasini ifodalaydi. U axborotni izlash va qayta ishlash, raqamli vositalardan samarali foydalanish hamda internet muhitida axloqiy me'yorlarga rioya etish kabi jihatlarni qamrab oladi.

Talabalarda raqamli madaniyatni shakllantirish quyidagi yo'nalishlar orqali amalga oshiriladi:

- raqamli savodxonlikni rivojlantirish;
- axborotni tanqidiy baholash ko'nikmalarini shakllantirish;
- internet xavfsizligi qoidalariga rioya qilish;
- raqamli etikani o'zlashtirish.

Mazkur jarayonda axborot-kommunikatsiya texnologiyalari asosiy vosita sifatida namoyon bo'ladi.

Ta'lim jarayonida AKT ning pedagogic imkoniyatlari

Axborot-kommunikatsiya texnologiyalari ta'lim jarayonini modernizatsiya qilishda muhim ahamiyat kasb etadi. Elektron darsliklar, multimediali taqdimotlar, virtual laboratoriyalar va onlayn platformalar o'quv jarayonining samaradorligini oshirishga xizmat qiladi.

AKTdan foydalanilgan darslar talabalarning faolligini kuchaytirib, ularni mustaqil izlanishga va axborot bilan ishlashga yo'naltiradi. Natijada talabalarning raqamli madaniyati izchil shakllanib boradi.

Masofaviy ta'lim texnologiyalarining o'rni

Masofaviy ta'lim tizimlari bugungi kunda oliy ta'limning muhim tarkibiy qismiga aylangan. Turli onlayn platformalar orqali ta'lim jarayonini tashkil etish talabalarga bilimlarni istalgan vaqt va joyda o'zlashtirish imkonini yaratadi. Elektron ta'lim resurslari talabalarning mustaqil ta'lim olish kompetensiyalarini rivojlantirib, ularning raqamli muhitga moslashuvchanligini oshiradi. Bu holat uzluksiz ta'lim tamoyilining samarali amalga oshishiga xizmat qiladi.

Pedagog faoliyatida raqamli kompetnsiyalar

Talabalarning raqamli madaniyatini rivojlantirishda pedagogning roli muhim hisoblanadi. O'qituvchining axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan foydalanish bo'yicha bilim va tajribasi ta'lim jarayonining sifatiga bevosita ta'sir ko'rsatadi. Fikrimcha, pedagoglarning raqamli kompetensiyalarini muntazam rivojlantirib borish talabalarning raqamli madaniyatini shakllantirishda muhim shartlardan biridir.

XULOSA. Xulosa qilib aytganda, axborot-kommunikatsiya texnologiyalari bugungi kunda talabalarning raqamli madaniyatini shakllantirish va rivojlantirishda muhim pedagogik omil sifatida namoyon bo'lmoqda. Raqamli texnologiyalar asosida tashkil etilgan ta'lim jarayoni talabalarda raqamli savodxonlikni oshirish, axborotni tanqidiy tahlil qilish, mustaqil qaror qabul qilish hamda axborot xavfsizligi qoidalariga rioya etish ko'nikmalarini shakllantirishga xizmat qiladi. Elektron ta'lim resurslari, masofaviy ta'lim platformalari va interfaol pedagogik texnologiyalardan samarali foydalanish talabalarning o'quv faoliyatidagi faolligini oshirib, ularning mustaqil ta'lim olish kompetensiyalarini rivojlantiradi. Natijada talabalarning nafaqat bilim darajasi, balki ijodiy va tanqidiy fikrlash salohiyati ham yuksaladi. Bu esa ularning kelajakdagi kasbiy faoliyatida raqobatbardosh mutaxassis bo'lib yetishishiga zamin yaratadi.

Umuman olganda, oliy ta'lim muassasalarida raqamli texnologiyalarni yanada keng joriy etish, raqamli ta'lim muhitini rivojlantirish hamda ta'lim jarayonini innovatsion yondashuvlar asosida tashkil etish talabalarning raqamli madaniyatini yuksaltirishning ustuvor yo'nalishlaridan biri bo'lib qoladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Karimov I.A. *Barkamol avlod – O'zbekiston taraqqiyotining poydevori.* — Toshkent.
2. UNESCO. *Digital Education and Digital Literacy.*
3. Zamonaviy pedagogika va ta'lim texnologiyalari. — Toshkent.
4. Axborot-kommunikatsiya texnologiyalari asoslari. — Toshkent.
5. Oliy ta'limda raqamli muhitni rivojlantirish masalalari. Ilmiy maqolalar to'plami.

